

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

Αισθητική

Ενότητα 4: Η ποίηση ως μιμητική τέχνη στον Αριστοτέλη Ι

Όνομα Καθηγητή: Αικατερίνη Καλέρη

Τμήμα: Φιλοσοφίας

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά μαθήματα ΠΠ

1. Σκοποί ενότητας

Πλοήγηση βάσει του κειμένου από το *Περί Ποιητικής*

Παρακολουθείτε το μάθημα ακολουθώντας στο κείμενο τα κομβικά σημεία που ακολουθούν.

2. Περιεχόμενα ενότητας

1447a

I, 1

«περί ποιητικής» [*τέχνης!*]

«και πώς δεί συνίστασθαι τους μύθους, εί μέλλει καλώς έξειν η ποίησις»

«και περί άλλων όσα της αυτής έστι μεθόδου λέγωμεν»

«αρξάμενοι κατά φύσιν, πρώτον από των πρώτων»

I, 2

«πάσαι τυγχάνουσιν ούσαι μιμήσεις το σύνολον»

«διαφέρουσιν αλλήλων τρισίν»

I, 3

«τω εν ετέροις μιμείσθαι

τω έτερα [μιμείσθαι]

τω ετέρως και μη τον αυτόν τρόπον [μιμείσθαι]

I, 4

«ώσπερ και χρώμασι και σχήμασι...
πολλά μιμούνται τινες επεικάζοντες ...
...έτεροι δια φωνής, ούτω και εν ταις ειρημέναις ...»

1447b

I, 7

«πλην οι άνθρωποι γε συνάπτοντες τω μέτρω το ποιείν, ...»

«ουχ ως κατά την μίμησιν ποιητάς, αλλά κοινή κατά το μέτρον
προσαγορεύοντες»

I, 8

«ουδέν δε κοινόν εστίν Ομήρω και Εμπεδοκλεί πλην το μέτρον»

καθώς και το απόσπασμα: 1448b 5-1448b 22

IV 1-6: οι δύο φυσικές αιτίες της ποιήσεως

3. Πλοήγηση στο μάθημα και βασικά ερωτήματα

Αριστοτέλους Περί Ποιητικής,

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ (1^ο μέρος)

Μας ενδιαφέρει κυρίως να ανασυγκροτήσουμε την αριστοτελική θεωρία της **ποίησης ως μίμησης**. Αυτό σημαίνει ότι δεν μας ενδιαφέρουν ιδιαίτερα οι ειδικές γραμματολογικές θεωρίες του Αριστοτέλη για τα γραμματειακά είδη (τραγωδία, κωμωδία, έπος κλπ.), παρά μόνο ως παραδείγματα ποίησης ως μίμησης.

Θα παρακολουθήσουμε την ανάπτυξη μιας θεωρίας για την μίμηση στα εξής βήματα:

- Ποίηση ως «τέχνη»
- Ποίηση ως μιμητική τέχνη
- Μίμηση – Μίμημα – Μανθάνειν - Χαίρειν
- Μανθάνειν τί έκαστον (1448b 16-17) Περίπτωσης της τραγωδίας: μίμησις πράξεως
- Οροι για την συγκρότηση του μιμήματος και της πράξεως, την οποίαν δηλοῖ
- Ενότητα του μύθου – Τελειότητα της δηλούμενης πράξης
- Τραγική μίμηση και γνώσις των καθόλου

Στο πλαίσιο αυτό εστιάζουμε την ανάγνωσή μας γύρω από τα εξής ερωτήματα:

1. **Κεφ. I-III (1447a 1-1448b 3):** μας ενδιαφέρει κυρίως το γεγονός ότι η ποίηση εν γένει ορίζεται εδώ μέσω της έννοιας της μίμησης ως μια επί μέρους μιμητική τέχνη, της οποίας οι όροι μπορούν να αναλυθούν.

→ ως ποίηση και ως ποιητικός χαρακτηρίζεται ο λόγος κατά την μίμηση

καί όχι κατά οποιοδήποτε άλλο χαρακτηριστικό του π.χ. κατά το μέτρο

Ερωτήσεις:

→ Εναντι ποίων άλλων, δημοφιλών, «ορισμών» της ποίησης διαφοροποιείται εδώ ο Αριστοτέλης (= με αφετηρία το κριτήριο της μίμησης ποιούς συνήθεις ορισμούς θεωρεί ο Αριστοτέλης άστοχους ή ανεπαρκείς; Οτι δηλαδή δεν οριοθετούν σωστά το πεδίο της έννοιας της ποίησης;)

→ Τυπική ανάλυση συνιστωσών της μίμησης: μιμείσθαι «εν ετέροις», «έτερα», «ετέρως» (1447a 10-11) ή οι μιμήσεις διαφέρουν μεταξύ τους ως προς τρεις παράγοντες «εν οἷς τε καὶ ἄ τε καὶ ὡς» (1448a 24-25). Ποιοί είναι οι τρεις παράγοντες, μέσω των οποίων περιγράφεται η μιμητική λειτουργία στην θεωρία του Αριστοτέλη;

2. **Κεφ. IV (1448b 3-20):** μας ενδιαφέρει κυρίως η σύνδεση της μιμητικής λειτουργίας με το «μανθάνειν»

Ανθρωπολογία της μίμησης – δύο ανθρωπολογικά αίτια της μίμησης:

α) η μιμητική φύση του ανθρώπου και μάθηση μέσω της μίμησης

(«σύμφυτον τοις ανθρώποις εκ παίδων»)

β) η φυσική ευχαρίστηση του ανθρώπου για τα μιμήματα, καθώς ενεργοποιούν την φυσική του τάση για μάθηση – ευχαρίστηση από την αναγνώριση της ‘μιμητικής παράστασης’ του «μιμήματος» (βλ. ‘δήλωσις’= φανέρωση στον Πλάτωνα)

(«χαίρειν τοις μιμήμασιν πάντας», «μανθάνειν και συλλογίζεσθαι τι έκαστον»)

γ) **ποιητές**: σταδιακή προαγωγή σε τεχνική δεξιότητα από εκείνους που έχουν το φυσικό τάλαντο σε μεγαλύτερο βαθμό (από τους αυθόρμητους αυτοσχεδιασμούς στην έντεχνη ποιητική)

→ **ευχαρίστηση από την ποίηση ως ποίηση θα έχουμε κατά το μίμημα και όχι από οποιοδήποτε άλλο ευχάριστο χαρακτηριστικό** (παραλληλισμός με την ζωγραφική! Και εκεί διαφέρει η ευχαρίστηση από την εικόνα ως μίμημα έναντι μιας ευχαρίστησης από άλλα χαρακτηριστικά, όπως π.χ. η δεξιοτεχνία της εκτέλεσης ή τα χρώματα) .

Ερωτήσεις:

→ «Μίμησις» - «Μίμημα» (τί είναι το μίμημα;)

→ Πώς εξηγείται το γεγονός της ευχαρίστησης από τα μιμήματα;

→ Τι εννοεί ότι «το μανθάνειν ου μόνον τοις φιλοσόφοις ήδιστον, αλλά και τοις άλλοις ομοίως». Ποιά αντιδιαστολή γίνεται εδώ;

→ Ερμηνευτικός σχολιασμός του χωρίου «δια γαρ τουτο χαίρουσι ή δια τοιαύτην τινά άλλην αιτίαν»: Τι σημαίνει εδώ το «προεωρακώς» ; Τι σημαίνει ειδικά η τελευταία πρόταση του χωρίου αυτού «επει εάν μη τύχει ...» έως το τέλος της παραγράφου;

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Αικατερίνη Καλέρη. «Αισθητική. Η ποίηση ως μιμητική τέχνη στον Αριστοτέλη II». Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<https://eclass.upatras.gr/courses/PHIL1824/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

